

Prawo Unii Europejskiej – zagadnienia egzaminacyjne (2015/2016)

1. Sposoby pojmowania terminów: „prawo europejskie”, „prawo wspólnotowe”, „Prawo Unii Europejskiej”.
2. Rada Europy – charakter prawny, statutowe cele i organy.
3. Ogólny przedmiot regulacji i konstrukcja prawna Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.
4. Skład i funkcje Trybunału Praw Człowieka w Strasbourgu.
5. Przedmiot i warunki dopuszczalności skargi do ETPCz w Strasbourgu.
6. Przykłady umów międzynarodowych systemu Rady Europy obowiązujących w RP (5 przykładów).
7. Znaczenie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka dla systemu prawnego UE.
8. Polityczne uwarunkowania integracji europejskiej – geneza traktatów założycielskich Wspólnot.
9. Podstawowy zarys przedmiotu regulacji 3 traktatów założycielskich Wspólnot Europejskich.
10. Rozwój instytucjonalny Wspólnot w kierunku Unii Europejskiej. Znaczenie: a) tzw. traktatu fuzyjnego, b) JAE oraz c) traktatu z Maastricht, d) traktatu z Nicei, e) traktatu z Amsterdamu, f) projektu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, g) traktatu z Lizbony.
11. Pojęcie Unii Europejskiej wg Traktatu Lizbońskiego. Co oznacza stwierdzenie, że Wspólnoty stanowiły tzw. substrat instytucjonalny UE?
12. a) Przedmiot regulacji i b) konstrukcja formalna tzw. Traktatu Lizbońskiego. Charakter załączonych protokołów i deklaracji (po 3 przykłady protokołów i deklaracji).
13. Traktat akcesyjny RP do Unii Europejskiej: konstrukcja, usytuowanie w ramach prawa pierwotnego.
14. Zasady nabycia i utraty członkostwa w UE.
15. Procedury prawne (ostrzegawcza i restrykcyjna) pozwalające na utrzymanie standardów demokracji i praworządności w państwach członkowskich UE (art. 6 i 7 w zw. z art. 2 TUE).
16. Wymień instytucje UE oraz jej organy doradcze wg Traktatu Lizbońskiego.
17. Skład i funkcje Rady Europejskiej.
18. Status Przewodniczącego Rady Europejskiej.
19. Skład i funkcje Rady (Rady Ministrów, Rady Unii Europejskiej).

20. Cechy istotne procesu decyzyjnego w Radzie. Na czym polega mechanizm tzw. ważenia głosów? Założenia procesu decyzyjnego do oraz po 2014 r.
21. Powoływanie Przewodniczącego i całej Komisji Europejskiej.
22. Status, funkcje i podstawowe kompetencje Komisji Europejskiej.
23. Organizacja i funkcjonowanie KE. Pozycja Przewodniczącego i komisarzy.
24. Struktura administracyjna KE - urzędy, dyrekcje generalne, status pracowników UE.
25. Pozycja prawno-polityczna Wysokiego Przedstawiciela ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa UE.
26. Szczególna funkcja KE jako tzw. strażnika traktatów. Szczegółowe kompetencje związane z tą funkcją.
27. Funkcja KE w procesie stanowienia prawa.
28. Zasady kreowania i skład Parlamentu Europejskiego (PE), w tym wyboru jego członków w Polsce.
29. Organy wewnętrzne PE i ich podstawowe funkcje.
30. Status deputowanego do Parlamentu Europejskiego. Charakterystyka politycznej organizacji deputowanych w PE. Porównanie z regulacjami dot. ww. zagadnień w przypadku posłów na Sejm.
31. Funkcja PE w stanowieniu prawa. Procedury partycypacji (przykłady materii regulowanych w ramach każdej z procedur).
32. Funkcja kontrolna PE. W jaki sposób PE może uchwalić *votum* nieufności wobec KE. (art. 234 TfUE)? Porównanie z podobnymi instytucjami w Polsce.
33. Udział parlamentów krajowych w procesie decyzyjnym UE (por. np. Protokół nr 1 do TL i adekwatną polską ustawę).
34. Podstawy prawne działania TS, Sądu oraz Sądu ds. Służby Publicznej.
35. Funkcje i podstawowe kompetencje jurysdykcyjne TS i Sądu.
36. Status prawny i znaczenie rzeczników generalnych.
37. Kto może być stroną w postępowaniu przed sądami luksemburskimi? W jaki sposób reprezentowane są strony?
38. Pytania prawne sądów krajowych i orzeczenia wstępne – przedmiot i znaczenie w porównaniu z pytaniami prawnymi regulowanymi art. 193 Konstytucji.
39. Kiedy sąd krajowy ma powinność (obowiązek?) skierowania pytania prawnego do TS; kiedy nie powinien tego czynić?
40. Pozycja i funkcje organów decyzyjnych Trybunału Obrachunkowego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego.
41. Pojęcie prawa pierwotnego. Akty konstytuujące prawo pierwotne.

42. Pojęcia traktatowego prawa dopełniającego; relacja do prawa pierwotnego i pochodnego, podaj 3 przykłady.
43. Pojęcie prawa pochodnego; akty prawodawcze je tworzące.
44. Relacja aktów prawa pierwotnego i pochodnego z: a) Konstytucją RP, b) ustawami polskimi (art. 8, art. 9, art. 91 polskiej Konstytucji oraz orzeczenie TK z 11.05.2005 r. – sygn. K18/04).
45. Charakterystyka porównawcza rozporządzenia unijnego i dyrektywy.
46. Geneza i pojęcie tzw. praw podstawowych jako współkształtujących prawo pierwotne; podaj 3 przykłady orzeczeń TS dot. definiowania i znaczenia praw podstawowych.
47. Czy precedens jest źródłem prawa w UE?
48. Charakter prawny i systematyka ogólna Karty Praw Podstawowych.
49. Rozporządzenie unijne a polska ustawa – relacje, 3 przykłady współobowiązywania przy regulacji określonych materii.
50. Co oznacza termin „implementacja dyrektyw”?
51. Co oznacza stwierdzenie, że dyrektywa ma warunkową, względną skuteczność wobec podmiotów „prawa prywatnego”? Przykłady 3 orzeczeń potwierdzających takie założenie.
52. W jaki sposób państwo członkowskie może naruszyć dyrektywę? Konsekwencje naruszeń; orzeczenia TS.
53. Zasada autonomii prawa UE (charakterystyka na podstawie m. in. 2 orzeczeń TS).
54. Zasada pierwszeństwa (nadrzędności) prawa UE. Znaczenie orzeczenia *F. Costa v. ENEL*.
55. Podział właściwości prawodawczej między UE a państwami członkowskimi.
56. Właściwość wyłączna prawodawcy europejskiego w kontekście zachowania *acquis communautaire*.
57. Właściwość dzielona (konkurencyjna).
58. Pojęcia zasad subsydiarności i proporcjonalności oraz ich doniosłość dla ustalenia relacji między prawodawcą europejskim a krajowym (por. np. Protokół nr 2 do TL i 2 orzeczenia dot. zasady proporcjonalności). Istota różnicy między obiema zasadami.
59. Rozwiązania instytucjonalne przyjęte w prawie polskim w związku z koniecznością implementacji prawa UE (ustawa oraz regulaminy sejmowy i senacki - założenia podstawowe).

60. Zakazy dyskryminacji – pojęcia, stosowanie, doniosłość dla prawa krajowego, przykłady orzeczeń TS. Wyjaśnij pojęcia: dyskryminacja bezpośrednia, pośrednia, odwrotna – poprzez podanie przykładów.
61. Zasada równości wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji w Konstytucji RP i polskich ustawach.
62. Obywatelstwo UE - regulacja prawna, pojęcie.
63. Charakter prawny obywatelstwa UE w relacji do obywatelstwa państwowego.
64. Uprawnienia i wolności wynikające z obywatelstwa UE.
65. Środki prawne związane ze stosowaniem prawa UE – płaszczyzny, na których może być stosowane prawo UE.
66. Funkcja oraz doniosłość orzeczeń wstępnych. Podaj na 3 przykładach wybranych orzeczeń.
67. Metoda sądowa w adaptacji prawa UE.
68. Podstawowe założenia wolności przepływu towarów i dopuszczalne ograniczenia.
69. Tezy orzeczeń w sprawach: a) *Rewe Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung (Cassis de Dijon)*, b) *Prokurator v. Dassonville*, c) *Prokurator v. Keck & Mithouard*.
70. Podstawowe założenia wolności przepływu pracowników i dopuszczalne ograniczenia.
71. Podstawowe dziedziny regulacji prawa UE w obrębie materii gospodarczej (vide: pkt 77-81).
72. Podstawowe sfery regulacji prawa traktatowego w dziedzinach pozagospodarczych, tzw. przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
73. Podaj 5 przykładów (poprzez nazwanie formy i określenie przedmiotu regulacji) aktów prawa pochodnego obowiązującego w Polsce wydanego w ramach dziedziny ad. 72.
74. Stanowisko polskiego TK w odniesieniu do relacji a) prawa pierwotnego oraz b) prawa pochodnego z Konstytucją RP; czy możliwa jest kontrola zgodności prawa UE z Konstytucją – uzasadnienie.
75. Podaj i omów przykłady wpływu prawa UE na polskie ustawodawstwo w jednej z wybranych dziedzin: a) prawo karne; b) prawo ochrony środowiska; c) prawo ochrony danych osobowych; d) prawo ochrony konkurencji; e) prawo finansowe.
76. Podaj tezy 8 orzeczeń TS WE oraz TS UE omawianych na ćwiczeniach (z wyj. pkt 69).
77. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu towarów.
78. Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu pracowników.

- 79.** Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności działalności gospodarczej i świadczenia usług.
- 80.** Podstawowe założenia traktatowe dotyczące wolności przepływu kapitału i płatności.
- 81.** Podstawowe założenia traktatowe dotyczące prawa ochrony konkurencji, w tym pomocy publicznej.

(por. z pkt 68-71)